

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet MYO

Adalet Programı

Hukuk Başlangıcı Dersleri

ÜNİTE II

HUKUKUN KAYNAKLARI

HUKUKUN KAYNAKLARI

Hukukta Kaynak Kavramı

- Hukukta kaynak kavramı iki ayrı anlama gelir.
- Bunlardan ilki **hukuku koyan merci**dir ki bu açıdan hukukun tek bir kaynağı vardır, o da **devlet iradesidir**. Gerçekten hukuk kuralları ya devletin yetkili organları tarafından bizzat bir kural olarak getirilmeleri veya toplumda ortaya çıkan uygulamaların devlet tarafından benimsenmesi sureti ile konulur.

Şekil 2.1

Hukukun Kaynakları

HUKUK KAYNAKLARI

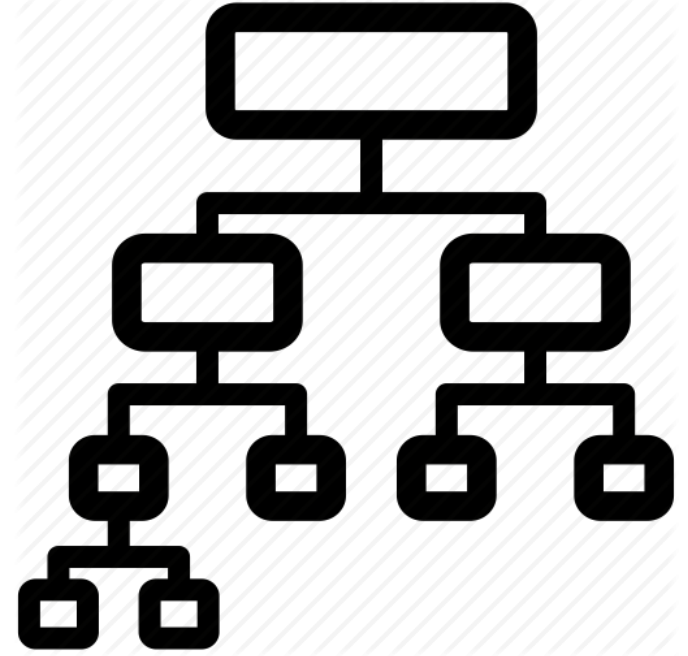
- **Yazılı Kaynaklar**
 - Anayasa
 - Kanunlar
- Kanun Hükmünde Kararnameler
 - Tüzükler
 - Yönetmelikler

Yazısız Kaynaklar (Örf ve Adet Hukuku)

- ### Yardımcı Kaynaklar
- Bilimsel Görüşler
 - Yargısal Kararlar

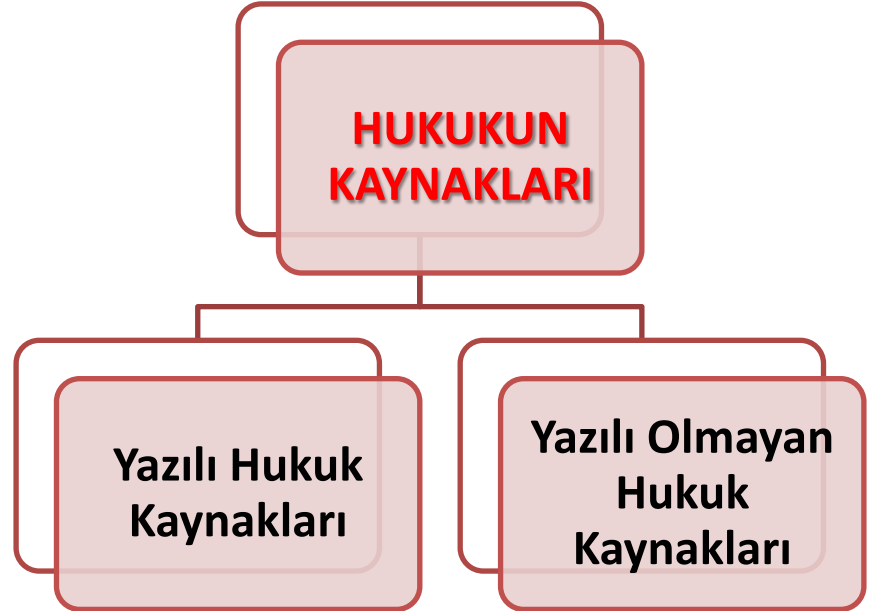
Hukuk Kaynaklarının Tasnifi

- Çok sayıda ve farklı türlerde olan hukuk kaynakları kendi içinde çeşitli tasniflere tabi tutulabilir.
- Bu bağlamda yazılı-yazılı olmayan veya asıl-yardımcı kaynaklar tasnifleri yapılabilir.

Hukukun Kaynakları-1

- Genel olarak hukukun kaynakları, bir metne aktarılıp, yazılı hale getirilip getirilmemelerine göre yazılı kaynaklar ve yazılı olmayan kaynaklar olmak üzere bir ayrıma tabi tutularak ikiye ayrılır.

Hukukun Kaynakları-2

- Bir metne aktarılıp, yazılı hale getirilmiş hukuk kurallarına hukukun yazılı kaynakları adı verilir.
- Hukukta esas olan hukuk kurallarının yazılı olması olduğundan birçok hukuk kuralı yazılı kaynaklar arasında yer alır.
- Anayasa, uluslar arası anlaşmalar, kanunlar, KHK'ler, yönetmelikler yazılı hukuk kaynaklarındandır.
-

**HUKUKUN
YAZILI
KAYNAKLARI**

Hukukun Kaynakları-3

- Henüz bir metne aktarılıp, yazılı hale getirilmemiş olan toplumun bilincinde varlığını sürdürüp devlet tarafından uygulanan hukuk kurallarını ise yazılı olmayan hukuk kuralları adı verilir.
- Hukukta esas olan hukuk kurallarının yazılı olması olduğundan yazılı olmayan kaynaklar son derece nadirdir.
- Örf ve adet hukuku kuralları ile hukukun genel ilkeleri yazılı hukuk kaynakları arasında sayılabilir.

**HUKUKUN
YAZILI OLMAYAN
KAYNAKLARI**

Hukukun Kaynakları-4

- Hukukun kaynakları, bunları oluşturan kuralların niteliklerine göre de bir ayrıma tabi tutularak ikiye ayrılabilir.
- Bu bağlamda asli-asıl-bağlayıcı kaynaklar, tali-ikincil-yardımcı kaynaklar ayrımı yapılabilir.

Hukukun Kaynakları-5

- Hukukun asli kaynakları bağlayıcı olan, uyulması gereken hukuk kurallarından oluşur.
- Bir çok hukuk kuralı asli kaynaklar arasında yer alır.
- Anayasa, uluslararası anlaşmalar, kanunlar, KHK'ler, yönetmelikler asli hukuk kaynaklarındandır.

**HUKUKUN
ASLİ
KAYNAKLARI**

Hukukun Kaynakları-6

- Hukukun tali kaynakları bağlayıcı olmayan, diğer bir deyişle uyulması zorunlu olmayan ancak hukuk uygulamasına yardımcı nitelikte hukuk kaynaklarından oluşur.
- Hukuk alanındaki bilimsel görüş ve eserler-doktrin-ilmi içtihatlar ile yargı kararları-kazai içtihatlar tali kaynakları oluşturur.

**HUKUKUN
TALİ
KAYNAKLARI**

Hukukun Kaynakları-7

- Hukukun kendi içinde anlamlı ve tutarlı bir bütün teşkil etmesi açısından çeşitli hukuk kuralları arasında bir astlık-üstlük ilişkisi (**normlar hiyerarşisi**) kurulmuştur. Bu ilişkide alt düzey kuralların üst düzeyde kurallara uygun olması, aykırı olmaması gerekir.
- Ülkedeki hukuk normları arasında en üst seviyede ise Anayasa yer alır. Anayasa o ülkenin yönetim biçimini, devletin temel erklerini, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini belirleyen temel hukuk normudur. Bütün diğer hukuk kurallarının Anayasa'ya uygun olması gerekir. Bu bağlamda hukuk sistemini oluşturan diğer hukuk kurallarının, bunlar ister yazılı olsun ister olmasınlar, Anayasa'ya aykırı olması olanaklı değildir. Bu bağlamda bir denetim de yapılır. Örneğin kanun ve kanun hükmünde kararname kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılır. Bu denetimin nasıl yapılacağı hususu Anayasa'da bizzat ve doğrudan doğruya düzenlenmiş ve bu denetimi gerçekleştirmek üzere Anayasa Mahkemesi kurulmuştur.

**Ders Sonu
İYİ HAFTALAR!**

